

**ЎЗБЕКИСТОН “АДОЛАТ” СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК
ПАРТИЯСИ “ЁШ АДОЛАТЧИЛАР”
КЕНГАШИ**

**МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ
ФАЛСАФА ФАКУЛЬТЕТИ**

**ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ
УНИВЕРСИТЕТИ
“СИЁСИЙ МЕНЕЖМЕНТ ВА ХАЛҚАРО
ЖУРНАЛИСТИКА” КАФЕДРАСИ**

ЁШЛАР ВА ИЖТИМОИЙ ТАРАҚҚИЁТ

II ҚИСМ

**Республика ёш олимларининг илмий-амалий
конференцияси материаллари тўплами
(18 декабрь, 2008 йил)**

ТОШКЕНТ-2008

Рахимова Ф.	ГЛОБАЛЛАШУВ ВА АХБОРОТЛАШУВ ЖАРАЁНИДА ЁШЛАР МАЪНАВИЙ РИВОЖИГА ИНТЕРНЕТНИНГ ТАЪСИРИ.....	151
Ризаева Н.	СИЁСИЙ КОММУНИКАЦИЯ ТУШУНЧАСИГА ДОИР АСОСИЙ ЁНДАШУВЛАР.....	154
Рўзматова Д.	ЭЛЕКТРОН ДАРСЛИК – ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ ТАЛАБИ.....	159
Тошпўлатова М.	АХБОРОТЛАШУВ ЖАРАЁНИДА ЁШЛАР ИШТИРОКИНИ ТАЪМИНЛАШДА ОАВ НИНГ ЎРНИ.....	161
Toshpo'latova S.A.	ИНТЕРНЕТ VA UNING YOSHLAR ORGANIZMIGA TA'SIRI.....	164
Туганова Ш.	ГЛОБАЛЛАШУВ ЖАРАЁНИДА ОНГНИ РУХИЙ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШНИНГ АҲАМИЯТИ.....	167
Усмонов М.	АХБОРОТ ТИЗИМЛАРИ ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДАГИ ЎРНИ.....	170
Ядгаров Р.	СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ҲАРАКАТИНИНГ РИВОЖЛАНИШ БОСҚИЧЛАРИ ВА ҲОЗИРГИ АҲВОЛИ.....	173
Ўтамурадов Э.	СИЁСИЙ БАРҚАРОРЛИК МИЛЛИЙ ТАРҚИЁТ ОМИЛИ.....	176
Қалқонов Н.Т.	ГЛОБАЛЛАШУВ ЖАРАЁНИДА СИЁСИЙ ЕТАКЧИ ИМИЖИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МУАММОСИ.....	179
Қобулова Ш. С.	ГЛОБАЛЛАШУВ ЖАРАЁНИДА МАЪНАВИЯТГА ТАҲДИД....	183
Қодиров О.Т.	ЖАМИЯТНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШДА ЁШЛАР ИШТИРОКИ.....	186
Қурбонова М.	МАР САЙЛОВ КАМПАНИЯСИДА МАТБУОТ ПОЗИЦИЯСИ.....	188
Қурбонова М.	МИСР АРАБ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПАРТИЯВИЙ МАТБУОТИГА ТАВСИФ.....	192
Ғуломова Д.	ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА МУСУЛМОН – АРАБ ОЛАМИ	196
Ҳакимова М.	ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА ИШСИЗЛИК МУАММОСИ.....	201
Ҳакимова М.	ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА ДЕМОГРАФИК МУАММОЛАРНИНГ ЖАМИЯТ ҲАЁТИГА ТАЪСИРИ.....	204
Ҳасанова Ч.	ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИГА ЖАЛБ ЭТИЛАЁТГАН ИНВЕСТИЦИЯЛАР ТАРКИБИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР.....	208

Хулоса килиб шуни айтиш лозимки, "сиёсий коммуникация" атамаси Ўзбекистонда ҳали унчалик ўрганилмаган сиёсий фан категориялардан биридир. Шунинг учун бу масалани атрофлича ўрганиш сиёсатшунослик фанининг долзарб масалаларидан бўлиб ҳисобланади, десак адашмаган бўламиз.

ЭЛЕКТРОН ДАРСЛИК – ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ ТАЛАБИ

Рўзматова Дилнавоз.ЎЗМУ

Цивилизация инсоният тафаккурий тараққиётининг маҳсулидир. ХХI аср инсон цивилизацияси учун кўп жиҳатдан катта ўзгаришлар, туб янгиланиш ва тараққиёт томон бурилиш даври бўлди. Ҳозирги замон цивилизациясининг ўзига хос энг муҳим хусусияти – жамиятни ахборотлаштириш жараёнида фан ва техника ютуқлари инсон турмуш тарзининг барча жабҳаларига, шу жумладан, таълим соҳасининг барча босқичларига ҳам жадаллик ила кириб бораётганлиги билан ажралиб туради.

Бундай ютуқларнинг инсон турмуш тарзига кириб келиши, кишиларнинг фан ва техникага бўлган эҳтиёжларини орттириб юборди. Умуман олганда, ҳозирги даврда ахборотларсиз билим олиш ва ишлаб чиқариш ривожини тасаввур этиб бўлмайди, яъни бутун кишилик жамияти ривожланиш ресурсининг асоси ҳисобланади. Бу компьютерлар ва ахборот тизимлари, маҳаллий ва глобал тармоқлар интернетининг умумжаҳон тармоғи, мультимедияли технологиялар, электрон дарсликлар ва ҳоказоларни ўз ичига олади.

Цивилизацион нуқтаи назардан, жамиятни ахборотлаштириш инсоният тараққиётининг реал босқичидир. Жамиятнинг ўзагидаги ўзгаришлар оқибатида сиёсат, фан-техника, адабиёт, таълим ва санъат соҳаларида ҳам ўзгаришларни кузатиш мумкин. Яъни ўзгаришлар моддий ва маънавий ҳаётнинг барча соҳаларида намоён бўлиб, у жамият тараққиёти билан боғлиқдир.

Индустриал жамиятнинг ўзагини энергия, техника, яъни моддий ишлаб чиқариш ташкил этади. Инсон эса бу вазиятда технологик жараёнларга мослашиб, уларга бўйсунishi лозим. Ахборотлашган жамиятнинг асосий негизини маданият, таълим, билим ва ахборот ташкил этади. Ушбу жамиятда инсон фаолияти маданият, таълим ва маънавиятни юксалтиришга қаратилган бўлиб, инсон қобилиятларини намоён этиш учун имкониятлар майдонини яратиш зарур.

Бундай имкониятлар таълим соҳасида ёшларнинг онгида шакллантирилади. Шундай экан, таълим тизимини ҳам янги технологиялар билан ахборотлаштириш, компьютерлаштириш, электрон адабиётлар, мультимедиялар кутубхонасини яратиш замонавий таълим талаби сифатида юзага келади.

Демак, таълим соҳасининг ҳар бир боскичида ана шундай талабларни амалга ошириш зарурати туғилади. Бу ҳозирда педагогларнинг кечиктириб бўлмайдиган, амалга ошириши лозим бўлган долзарб вазифасидир.

Дарҳақиқат, электрон дарсликлар замонавий таълим талабларидан бири экан, уларни бошланғич таълим соҳасида ҳам яратиш керак бўлади. Бу ўқувчиларни ёшлик чоғиданок техникавий тафаккурларини шакллантиришга, техникадан фойдалана билиш кўникмаларини туғдиришга олиб келади. Бундай кўникмаларнинг жуда ёшлик чоғиданок шакллантирилиши, уларнинг техник маданиятларини ривожланишига, тасаввурларини бойишига, келажакда қисқа вақт ичида кўп ахборотларни тез олишга ўргатади.

Шундай қилиб, ахборотлашиш асосини ахборот, билим, компьютерлаштириш жараёнлари ташкил этади. Электрон дарслик эса ана шу тизимнинг энг асосий, бошланғич элементларидан бири ҳисобланади. Ахборот эса миқдор ва сифат жиҳатидан кўпайиб бормоқда. Билимга эга бўлиш катта ҳажмдаги ахборот билан танилишни талаб этади. Шунинг учун ҳам билим олиш асосини ўрганиш биринчи ўринга чиқмоқда. Инсон онгини асосий тасаввурлари эса ахборотлаштириш жараёнининг моҳиятига таъсир қилади.

Билим ва ахборот тушунчаларидан фойдаланганимизда, шунинг эътиборга олишимиз керакки, билим ва ахборот инсоният ривожланишида доимо ҳам катта аҳамиятга эга бўлган. Лекин ахборотлашган жамиятда уларнинг ўрни бошқачадир, ҳозирги кунда улар жамият ривожланишининг асосини ташкил этади.

Ҳозирги даврда жамиятни ривожланишини юқори савияли билим, ахборот ҳамда ахборотни тезкорлик билан қайта ишлаш воситалари белгилайди. Электрон дарсликлар бўлса ана шундай воситаларга мисол бўла олади.

Инсон ахборотдан ўз салоҳияти ва шахсий билими учун фойдаланади. Шунинг учун ахборотдан кўпроқ маълумот олишга интилади. Билимга эга бўлиш шахс салоҳияти ҳамда тарбиясига боғлиқ. Шундай салоҳиятли, янгича тафаккурлай оладиган ёшларни тарбиялаш, вояга етказиш эса янгича педагогик технологияларни, ахборотлар технологиясини қўллайдиган ўқитувчи-педагогларнинг, муаллим-мураббийларнинг қўлидадир.

Президентимиз Ислам Каримов ўтган асрнинг 20-йилларида Абдулла Авлониининг «Туркий Гулистон ёхуд ахлоқ» асарига мурожаат қилиб, «Тарбия – биз учун ё ҳаёт, ё мамот» экан, бугунги кунда тарбия масаласи долзарблигини таъкидлайди ва фикрини давом эттириб: «Таълим-тарбия онг маҳсули, лекин айнаи вақтда онг даражаси ва унинг ривожини ҳам белгилайдиган омилдир. Бинобарин, таълим-тарбия тизимини ўзгартирмасдан туриб, онгни ўзгартириб бўлмайди. Онгни, тафаккурни

ўзгартирмасдан туриб эса, биз кўзлаган олий мақсад – озод ва обод жамиятни барпо этиб бўлмайди»¹, - деганларида аини ҳақиқатни айтганлар.

АХБОРОТЛАШУВ ЖАРАЁНИДА ЁШЛАР ИШТИРОКИНИ ТАЪМИНЛАШДА ОАВ НИНГ ЎРНИ

Тошпўлатова М. Х., ЎзМУ журналистика факультети “Жамоатчилик билан алоқалар” йўналиши 2-курс магистранти

Ахборот ва коммуникация асри деб эътироф этилган XXI асрда инсонларнинг инфармацион эҳтиёжини қондириш муҳим аҳамият касб этмоқда. Бу борада олиб борилаётган ислохотлар ўтган асрнинг охирида юзага келган бир қатор янги соҳалар ва журналистика зиммасига юкланмоқда. Жумладан, интернет, реклама, ахборот технологиялари, журналистика ва бошқалар. Улар орасида журналистика, яъни оммавий ахборот воситалари алоҳида ўрин тутди.

Мустақиллиқни қўлга киритгач, мамлакатимизда фуқаролик жамиятини барпо эта бошладик. Бу жараёнда фуқаролик жамиятининг асосий белгиларини ҳаётга тадбиқ этиш бирламчи вазифага айланди. Оммавий ахборот воситалари яъни журналистика ҳамда жамоатчилик айниқса, Ватанимиз келажаги бўлмиш ёшлар фикрини аниқлаш, шакллантириш ва ифода этиш айнан биз қўраётган фуқаролик жамиятининг ижтимоий соҳадаги асосий белгиларидан бири саналади.

“Ахборот соҳасини жадал ривожлантириш, ОАВ – матбуот, радио, телевидение фаолиятини эркинлаштириш фуқаролик жамияти асосларини барпо этиш жараёнинг узвий таркибий қисмига айланиши зарур”².

Дарҳақиқат, юртбошимиз таъкидлаганларидек, ахборотлашаётган жамиятда ахборот соҳасини ривожлантириш куннинг долзарб масаласи ҳисобланади. Шу ўринда оммавий ахборот воситаларининг аҳамияти янада ортади. Чунки ОАВ ҳозирда кундалиқ ҳаётимизнинг таркибий қисмига айланиб улгурган. Биз бунини Республикаимизнинг барча ҳудудларида фаолият юритаётган яъни Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят, шаҳар ва туман газеталари, маҳаллий ва ҳудудий телерадиостанциялар фаолияти мисолида кўришимиз мумкин.

Ахборотлашаётган жамиятда оммавий ахборот воситаларининг ўрни мустаҳкамланиб бораётган ҳозирги даврда журналист масъулияти, тахририятларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, интернет журналистикасини ривожлантириш, замонавий ахборот технологияларини кенг қамровда жорий этиш, ёш журналистларнинг малакасини ошириш ва энг асосийси ОАВда ёшларнинг фаол иштирокини таъминлаш куннинг муҳим масалаларидан бири ҳисобланади.

¹ Баркамол авлод орзуси. – Тошкент: Шарк, 1999. – Б. 3.

² И.А.Каримов. Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. 11-том. – Т.: Ўзбекистон – 2003, 23 б.